

Nr 177

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ökning av det högsta belopp intill vilket staten må åtaga sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit.

(1:a avd.)

I propositionen nr 171 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 14 oktober 1960, föreslagit riksdagen medgiva att staten må intill utgången av budgetåret 1962/63 åtaga sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit till ett belopp av högst 1 000 miljoner kronor.

Den revision av den statliga garantigivningen för exportkrediter som efter beslut av riksdagen genomfördes år 1959 syftade främst till en förstärkning av garantiskyddet och en allmän effektivisering av verksamheten. De ändrade riktlinjerna avsåg också att tillgodose behovet av att kunna fortlöpande anpassa garantigivningen till exportutvecklingen och till växlande förhållanden på exportmarknaderna. Av exportkreditnämndens framställning framgår att det ännu är för tidigt att kunna säkert bedöma verkningarna av den genomförda revisionen. Uppenbart är emellertid att ett av de främsta syftena synes ha uppnåtts, nämligen att öka garantiernas användbarhet för exportnäringen. Summan av garantiansvaret för utfärdade garantier har sålunda på ett år ökat med mera än 100 miljoner kronor och motsvarande stegring har skett i fråga om sådana gjorda utfästelser som ännu icke resulterat i faktiska garantier. Ökningstendensen fortsätter alltjämt. Denna utveckling har medfört att den nuvarande ramen för verksamheten, som innebär att staten må ikläda sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkrediter till ett belopp av sammanlagt högst 600 miljoner kronor, till större delen redan tagits i anspråk och att utrymmet för fortsatt garantigivning sålunda är mycket begränsat. Ifrågavarande belopp om 600 miljoner kronor fastställdes av 1958 års riksdag och har sedan i samband med revisionen av verksamheten av 1959 års riksdag förlängts att gälla till utgången av budgetåret 1962/63.

Då garantiverksamheten att döma av hittills vunna erfarenheter nu fått en mera ändamålsenlig utformning finner departementschefen liksom exportkreditnämnden det naturligt att garantiramen höjes så att verksamheten även fortsättningsvis kan bedrivas på avsett sätt. En sådan höjning ligger också i linje med den allmänna utvecklingen av vår export. Den fortgå-

ende ekonomiska integrationen i Västeuropa kan väntas medföra allt mera skärpt konkurrens som även återverkar på kreditområdet. Det är samtidigt angeläget att det svenska näringslivet utnyttjar de möjligheter som erbjuder sig genom Sveriges medverkan i EFTA och genom tillkomsten i övrigt av större marknader. Ökade kreditkrav gör sig bl. a. gällande inom den expanderande verkstadsexporten där med hänsyn till kredittidernas längd exportkreditgarantierna är av särskild betydelse. Ansträngningarna att utvidga exporten till de s. k. utvecklingsländerna medför också ökade krav på garantiramen. Exportkreditnämnden har i nuvarande konjunkturläge haft mindre anledning att ta särskild hänsyn till sysselsättningsvårigheter inom exportindustrien. Departementschefen finner det emellertid angeläget att ramen för verksamheten är tillräckligt vid för att nämnden vid en konjunkturvägning även skall kunna beakta sysselsättningspunkter i samband med garantigivningen.

När det gäller storleken av den ram som nu bör fastställas för garanti-
verksamheten saknas som exportkreditnämnden framhållit säkert underlag för en siffermässig bedömning. Mot bakgrunden av den hittillsvarande utvecklingen har nämnden försökt uppskatta behovet av garantiutrymme under tiden fram till utgången av budgetåret 1962/63 och därvid stannat för att föreslå att totalramen höjes från nuvarande 600 till 1 000 miljoner kronor. Departementschefen finner icke anledning frångå nämndens förslag, vilket även tillstyrkts av fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret. Det får ankomma på Kungl. Maj:t att inom denna ram efterhand ställa erforderliga belopp till exportkreditnämndens förfogande för garantigivning.

I anslutning till vad här anförts vill departementschefen anmäla att på senare tid frågan aktualiserats att genom statliga garantier kunna underlätta långfristiga exportkrediter för vissa leveranser i samband med återuppbyggnadsarbetet efter den i våras inträffade naturkatastrofen i Chile. Framställningar i sådant syfte har av den chilenska regeringen gjorts hos en rad länder, däribland Sverige. Enligt tillgängliga uppgifter har dessa framställningar allmänt rönt positivt mottagande och flera länder har redan ställt i utsikt stöd i olika former. Även Sverige bör enligt departementschefens mening här lämna sin medverkan. Detta synes lämpligen kunna ske genom att staten i viss omfattning ikläder sig garantiansvar för exportkrediter i samband med återuppbyggnadsleveranser, därvid kredittidens längd kan behöva utsträckas icke oväsentligt utöver vad som eljest är brukligt. Den närmare utformningen av ett sådant arrangemang torde bl. a. förutsätta vissa ytterligare kontakter med chilenska vederbörande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen bifaller förslaget om höjning av garantiramen till 1 000 miljoner kronor, meddela de närmare bestämmelser som erfordras beträffande en sådan särskild garantigivning.

Utskottet vill erinra om att 1959 års riksdag godkände ändrade riktlinjer för exportkreditgarantiverksamheten, innebärande en effektivisering av ga-

rantiformerna och en förstärkning av garantiskyddet. Erfarenheten av de nya reglerna har visat, att en väsentlig ökning i efterfrågan på exportkreditgarantier inträtt. För att verksamheten även i fortsättningen skall kunna bedrivas på avsett sätt anser utskottet välbetänkt, att den nu gällande garantiramen å 600 miljoner kronor höjes.

Vad beträffar storleken av den nya ram, som sålunda bör fastställas, synes utskottet icke något vara att erinra mot att densamma för tiden fram till utgången av budgetåret 1962/63 bestämmes till 1 000 miljoner kronor, vilket belopp tillstyrkts av fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Utskottet anser sig böra godtaga vad departementschefen föreslagit beträffande sättet för statens medverkan i anledning av återuppbyggnadsarbetet efter den i våras inträffade naturkatastrofen i Chile.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att staten må intill utgången av budgetåret 1962/63 åta sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit till ett belopp av högst 1 000 miljoner kronor.

Stockholm den 22 november 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 176.

Reservation

av herr *Ståhl*.